

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Versnellen van gebiedsontwikkeling met onderling vertrouwen, ambitie en lef

volgens het voorbeeldproject Buurtschap te Veld, Eindhoven

*>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal Ondernemen*

Inhoud

Inleiding	3
De belangrijkste lessen en uitdagingen	5
Kortom	9

Inleiding

De woningbouwopgave in Nederland is hoog. De ambitie van het kabinet Rutte IV is om 900.000 woningen te realiseren tot en met 2030 en de woningbouw te versnellen tot 100.000 nieuw gebouwde woningen per jaar¹. De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) wil deze ambitie realiseren met meer regie en meer aandacht voor het versnellen van woningbouwprojecten. Op dit moment duurt de voorbereiding van nieuwe woningbouwprojecten gemiddeld genomen 7 tot 10 jaar. Om de nationale en regionale doelstellingen te halen is het zaak dat dit flink naar beneden gaat. Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. Onder andere omdat nieuwe woningbouw en gebiedsontwikkeling aan steeds hogere vereisten dienen te voldoen. Zo streven we naar gemêleerde woningbouwprojecten met woningen voor verschillende doelgroepen en inkomens. Maar ook de wensen aan de nieuwe woonomgeving en woonbuurten nemen toe. Dit stelt nieuwe eisen aan de wijze waarop gebiedsontwikkeling in de praktijk aangepakt wordt en vooral aan de manier waarop alle bij een project betrokken publieke en private partijen met elkaar samenwerken.

Wij, Birgitta Rottmann en Ronnie Takens van het team stedelijke ontwikkeling en leefbaarheid van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), hebben met een aantal leden van het projectteam van het project Buurtschap te Veld in Eindhoven gesproken, een woningbouwproject met een divers programma voor verschillende doelgroepen.

Het is dit projectteam gelukt om in deze specifieke gebiedsontwikkeling uitzonderlijke snelheid te realiseren. Zo wisten zij alle fases, van start ontwikkeling tot start bouw, terug te brengen tot 2,5 jaar. Tegelijkertijd is er een zeer divers woonprogramma voor verschillende doelgroepen gerealiseerd zonder te tornen aan hoge ambities zoals wonen in een groene, autoluwe en klimaat adaptieve omgeving. Wij hebben de geïnterviewden gevraagd hoe zij terugkijken op het project en wat volgens hen de belangrijkste lessen zijn die het verschil maakten t.o.v. business as usual.

Dit is een publicatie van het [Expertteam Woningbouw](#). Het Expertteam Woningbouw helpt met inhoudelijke expertise maar neemt ook een frisse blik mee. Zij geeft onafhankelijk advies en praktische ondersteuning om projecten weer in beweging te brengen, samenwerking te organiseren en bouwprocessen te versnellen. Het Expertteam Woningbouw heeft in 2020 de gemeente Eindhoven geadviseerd over de te volgen planologische procedure om te komen tot een haalbaar initiatief voor tijdelijke woningbouw op de locatie Buurtschap te Veld. De gekozen oplossingsrichting was om tijdelijke woningbouw te realiseren voor een periode van 30 jaar met gebruik van de experimenteerbepalingen uit de Crisis- en herstelwet. Het Expertteam Woningbouw wordt ondersteund door RVO; de inzet wordt gefinancierd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

¹ [Programma Woningbouw, Ministerie van Buitenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties](#)

Buurtschap te Veld in het kort

Buurtschap te Veld is een gezamenlijk woningbouwproject van de gemeente Eindhoven met de woningcorporaties Woonbedrijf en Thuis. Het woningbouwproject begon als een tijdelijk woningbouwproject. Het initiële idee was om woningen te realiseren met een locatievergunning voor maximaal 15 jaar. De belangrijkste reden hiervoor was niet omdat deze locatie slechts voor 15 jaar voor woningbouw beschikbaar is, maar omdat de gemeente Eindhoven binnen de woningbouwafspraken in het Stedelijk Gebied Eindhoven en met de provincie Noord-Brabant geen ruimte kreeg om een dusdanig groot aantal permanente woningen op een uitbreidingslocatie te realiseren. Tijdelijke woningbouw viel buiten deze afspraken en was wel mogelijk.

De gemeente wilde een gevarieerd aanbod van innovatieve woonvormen realiseren op de locatie, variërend van sociale huur, middenhuur, zelfbouwoningen in de vorm van tiny houses en het realiseren van een 'living lab' voor toepassing van allerlei innovaties op het gebied van wonen en woningbouw.

Het plan dat is ontwikkeld voorziet in ruim 670 woningen, waaronder 350 sociale huurwoningen, 101 midden-huurwoningen, 100 tiny houses (onder de noemer Minitopia), 119 woningen in het 'living lab' en in ontmoetingsfuncties voor de buurt. Het gros van de woningen in Buurtschap te Veld wordt industrieel gebouwd en is in principe verplaatsbaar.

Stand van zaken medio 2022

In het najaar van 2021 zijn 40 woningen in het sociale segment gerealiseerd. Deze woningen zijn ontwikkeld door Woonbedrijf en gebouwd en geplaatst door Barli. In het najaar van 2022 werden hieraan nog 50 woningen toegevoegd. De verwachting is dat de overige, sociale, middeldure, vrije-sector en zelfbouw woningen begin 2024 door de partijen Qyuubs, Hodes en Barli zullen zijn gerealiseerd. Voor de middenhuurwoningen heeft de gemeente een contract getekend met Van Wijnen die industrieel gefabriceerde woningen zal realiseren, plaatsen en exploiteren². Ook is in 2022 gestart met de verhuur van kavels aan eigen woningbouwers voor de zelfbouw-woningen. De voortgang van de woningen in het 'living lab' gaat net iets minder voortvarend. Het feit dat hier nog veel meer geëxperimenteerd wordt met het ontwikkelen van concepten voor het wonen en het inzetten van innovatie vraagt toch meer tijd dan het neerzetten van beproefde concepten. Toch zijn ook in het 'living lab' al de eerste woningen inmiddels opgeleverd.

Foto: Marie Louise Nijsing

² Van Wijnen heeft aangegeven voor deze woningen een afschrijvingstermijn te hanteren voor 60 jaar. Van Wijnen verwacht dat zij de woningen elders opnieuw kan plaatsen en verhuren als de woningen in Buurtschap te Veld na 30 jaar toch weggehaald moeten worden.

De belangrijkste lessen en uitdagingen

Durf te dromen en zet in op verbeeldingskracht

Aan het begin van het traject hebben de gemeente, Woonbedrijf en Thuis (met ondersteuning van de woningcorporaties Trudo en Wooninc) geïnvesteerd in het opstellen van een kort maar krachtig gebiedsconcept dat het 'verhaal van Buurtschap te Veld' moest uitdragen. De gemeente en de woningcorporaties hebben daarvoor nauw samengewerkt met het stedenbouwkundig ontwerpbureau van Tom van Tuijn, inmiddels expert bij het Expertteam Woningbouw, die hielp om van het verhaal een visie te maken.

'De verbeeldingskracht' zie je niet alleen in de stedenbouwkundige visie, maar ook in de vernieuwende kijk op het toekomstig wonen. Van meet af aan hebben alle partijen nagedacht over het woonconcept en de toekomstige bewoners. Er werd gemikt op een benadering die 'woonpioniers' zou aantrekken. Mensen die het fijn vinden om, samen met anderen, hun eigen woonomgeving vorm te geven. Daarbij is er bewust voor gekozen om verschillende huishoudens door elkaar te laten wonen.

"Onze visie vanaf het begin staat nog steeds als een huis."

"Je hebt een visie en een droombeeld nodig waar iedereen achter kan en wil staan."

"We begonnen het project als een project voor tijdelijke woningbouw, maar dan wel vernieuwend, groen, duurzaam en gericht op gezamenlijk vormgeven aan je woonomgeving. Hoewel wij dit steeds voor ogen hadden, merkte je soms wel dat je door de buitenwacht in de categorie 'flexwonen' wordt geduwd, met negatieve connotaties, zoals containers op een grasveld, lastige doelgroepen, kans op overlast. Daar moet je een goed verhaal tegenover zetten. En dat ook laten zien. Dat doen we door nadrukkelijk ook gezinnen die willen 'woonpionieren' de mogelijkheid te geven zich blijvend in Buurtschap te Veld te vestigen. Dat willen we echt, en dat is voor de beeldvorming naar buiten ook belangrijk."

Draagvlak en vertrouwen vergroot de mogelijkheid om flexibel te zijn

Van groot belang was het bestuurlijk draagvlak voor het project, zowel aan de kant van de gemeente als van de woningcorporaties. Doordat de bestuurders er echt achter stonden konden de projectmedewerkers de ruimte nemen die nodig was om dit complexe project vorm te geven. Wat daarbij ook heeft meegeholpen was dat het projectteam gedurende het hele traject bestond uit een vaste kern van sleutelfiguren. Hierdoor was het onderlinge vertrouwen tussen alle betrokken partijen groot en dat hielp om cruciale beslissingen sneller te nemen. Zo durfde Woonbedrijf de eerste woningen al aan te besteden terwijl het definitieve stedenbouwkundig plan nog niet was afgerond en de omgevingsvergunning nog niet was aangevraagd.

"We hadden een groot vertrouwen dat we er onderling uit zouden komen. Dan durf je ook wel eens buiten de lijntjes te kleuren als dat nodig is."

Rolvast en geen stappen overslaan

Ondanks de hechte samenwerking hebben de gemeente en de woningcorporaties ervoor gewaakt om op elkaars stoel te gaan zitten. Zaken waarvoor het van belang was om samen te doen, zoals de haalbaarheidsstudie en de eerste ontwerpen en gebiedsconcepten, zijn samen aangepakt, maar vervolgens is er wel een klassiek onderscheid gemaakt in de verdeling van de investeringen en de opbrengsten. De gemeente verzorgt de grondexploitatie en de inrichting van de openbare ruimte en de woningcorporaties zelf de vastgoedexploitatie.

Ook op andere belangrijke punten wat betreft de financiële haalbaarheid heeft men erop gelet zorgvuldig te werk te gaan, zoals het tijdig opnemen van de voorziene investeringen in de gemeentebegroting, een zorgvuldig onderbouwde investeringsbeslissing door de woningcorporaties en het werken met actuele grondtaxaties.

"Transparantie is daarbij cruciaal. Om vertrouwen te krijgen in de haalbaarheid en om te begrijpen welke zaken wel en niet haalbaar zijn, is het van belang dat je een goed inzicht hebt in elkaars financiële uitgangspunten."

De gemeente en Woonbedrijf hebben er al snel voor gekozen om voor veel zaken externe partijen in te schakelen. Het is niet mogelijk en verstandig om allerlei ingewikkelde dingen helemaal zelf te doen, zeker niet als je voortgang in het hele project wil houden. Partnerselectie is daarbij wel van belang.

“Je hebt steeds partijen nodig die met je mee kunnen en willen denken.”

Zorg voor prioritering op de hoofdambities

Woningbouwprojecten dienen te voldoen aan allerlei beleidsinhoudelijke vereisten, sommige zijn wettelijk verplicht, andere volgen uit sectoraal gemeentelijk beleid. Binnen het project moet zo goed mogelijk worden voldaan aan deze vereisten. Sectorale afdelingen hebben vaak niet alleen vastgelegd aan welke vereisten woningbouwplannen moeten voldoen, maar ook hoe zaken in de praktijk specifiek moeten worden vormgegeven. Daar wil men ook aan toetsen. In het project Buurtschap te Veld werkt men volgens de principes van het ‘ontwerpend creëren’ een proces waarbij je werkt vanuit ambities in plaats van blauwdrukken. Dat vraagt ook van de verschillende sectorale afdelingen een meedenkende houding. Het is onvoldoende om plannen alleen maar te toetsen aan zeer gedetailleerde normen. Er is juist ruimte nodig om op vernieuwende manieren te voldoen aan de inhoudelijke ambities.

“Zorg voor prioritering van bovenaf”, noemt Stefanie Gijsbers-Van der Meijden. “Prioriteit moet zijn dat de hoofdambities van het project worden gerealiseerd. Hoe dat steeds het beste kan, moet gaandeweg bedacht en ontworpen worden.”

Om dit te realiseren is het van belang om als projectgroep voortdurend in gesprek te gaan met medewerkers in je eigen organisatie en van andere organisaties die op een gegeven moment een rol gaan spelen in de uitvoering (zoals de nutsbedrijven).

“Je kunt er niet vanuit gaan dat mensen die niet dagelijks met jouw project bezig zijn op dezelfde manier de visie en ambities van het project beleven dan jij doet. Het is een zaak om dit steeds te blijven uitleggen en mensen te blijven uitnodigen om mee te denken en doen.”

Een uitdaging hierbij is wel de timing waarop je anderen van binnen en buiten je organisatie aanhaakt. Enerzijds wil je mensen van andere afdelingen zo vroeg mogelijk aanhaken, zeker omdat je met industriële woningbouw een strakke planning en een hoog tempo in de realisatie kunt bereiken. Voorkomen moet worden dat andere afdelingen of organisaties worden overvallen door de snelheid. Anderzijds bleek het betrekken van bijvoorbeeld beheerafdelingen of de afdelingen water en mobiliteit aan het begin van het traject lastig omdat het kernteam en de stedenbouwkundige nog in de ontwerpfasen zaten en veel zaken nog onvoldoende duidelijk en weinig concreet waren.

“Tijdslijnen van verschillende organisaties, afdelingen, procedures en processen verschillen van elkaar. Dat moet je proberen helder te krijgen zodat je daarop kunt anticiperen en de juiste mensen op de juiste momenten bij je project kunt betrekken. Niet te vroeg en niet te laat.”

Maak van snelheid een harde eis

Het is gelukt om in alle fases van het project versnelling te realiseren ten opzichte van een woningbouwproject voor permanente woningbouw. De voorbereidingsfase waarin het stedenbouwkundig ontwerp is gemaakt heeft circa 1 jaar geduurd. De procedurefase waarin de gemeente heeft besloten tot de tijdelijke goedkeuring voor de afwijking van het bestemmingsplan duurde bijna een jaar en de eerste woningen en bijbehorende inrichting van de openbare ruimte vergde slechts een paar maanden. Tussen de locatiekeuze voor de realisatie van tijdelijke woningen in 2018 en de eerste bewoning zit ongeveer 3,5 jaar. Tussen de feitelijke start van de gebiedsontwikkeling (mei 2019) en de eerste bewoning (januari 2022) is iets meer dan 2,5 jaar verstreken.

Overigens zegt Stefan Schuwer van Woonbedrijf dat hij een snelle start een relatief succes vindt:

“Een snelle start is één ding, maar in de praktijk komt het nogal eens voor dat in een woningbouwproject daarna lange tijd niet verder wordt gebouwd. Dan heb je ook niet zoveel aan die snelle start. Veel belangrijker is om met elkaar te bewaken dat de hele ontwikkeling van het gebied snel wordt doorgezet en afgerond. Deadlines moeten niet (alleen) gaan over de start van de ontwikkeling maar vooral ook over de volledige afronding ervan.”

Tijdelijk woningbouw een ‘blessing in disguise?’

Volgens de gemeente en corporaties Woonbedrijf en Thuis lag de belangrijkste uitdaging in het mogelijk maken dat de locatie überhaupt beschikbaar kwam voor (grootschalige) woningbouw. Uitbreidingslocaties voor woningbouw zijn maar heel beperkt beschikbaar en vragen veel afstemming met de andere gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Daarom besloten de partijen om zich te richten op tijdelijke woningbouw die gepaard moest gaan met een goede woonkwaliteit en een aantrekkelijke woonomgeving.

Alle bij Buurtschap te Veld betrokken projectmedewerkers zagen al snel dat de planologische ‘status aparte’ hen veel voordelen bracht om ook om de extra kwaliteitsdoelen te realiseren.

Ontwikkelen van tijdelijke woningen op een tijdelijke locatie geeft allerlei vrijheden om af te wijken van normale procedures en conventies.

“Traditionele ruimtelijke ontwikkeling en woningbouw zijn log. Tijdelijke woningbouw breekt conventies open, zowel bij de woningcorporaties als bij de gemeente.”

Daar staat tegenover dat de termijn van 30 jaar dusdanig lang is dat gemeente en ontwikkelende partijen heel bewust hebben toegewerkt naar een hoogwaardige ruimtelijke kwaliteit, zowel van de woningen als van de openbare ruimte, de hele inrichting van het gebied.

“We konden de gemeenteraad alleen maar overtuigen om voor zo’n lange periode een goedkeuring voor een afwijking van het bestemmingsplan te verlenen als het plan ook zou zorgen voor kwalitatief hoogstaande woningen in een fijne groene en toekomstbestendige omgeving, en als het plan zou voorzien in verschillende soorten woningen voor verschillende doelgroepen. We wilden er een echt nieuw innovatief woongebied voor allerlei groepen van maken, en dat moest ook wel. Hadden we een eenzijdig plan gemaakt, dan had men daar nooit mee ingestemd.”

Help! Industriële woningbouw gaat anders en sneller!

Het werken met industrieel gebouwde woningen zorgt voor een veel snellere bouwfase op de locatie zelf. De woningen worden in korte tijd (enkele weken) geplaatst en er hoeven vaak ook nauwelijks of geen afbouwwerkzaamheden uitgevoerd te worden omdat alle installaties en voorzieningen, zoals keuken en badkamer, al in de fabriek zijn geïnstalleerd. Dat brengt soms uitdagingen met zich mee. De snelheid van dit proces is zoveel hoger dan bij reguliere woningbouw dat andere partijen dit niet altijd goed bij kunnen houden. Ook gaan dingen soms net iets anders dan bij reguliere woningbouw. Dit wordt duidelijk uit twee voorbeelden die de directeur van Qyuubs heeft genoemd, waaruit blijkt dat de reguliere procedures bij woningbouw nog lang niet in voldoende mate zijn afgestemd op de snelheid en de noodzaak voor standaardisatie van industrieel bouwen.

Qyuubs werkt in haar modulaire woning met een standaard meterkast met geïntegreerde watermeter. Dit is voor Qyuubs een goed werkende, veilige en betaalbare oplossing. Echter, het drinkwaterbedrijf kende en erkende deze indeling niet en weigerde in eerste instantie om de woningen aan te sluiten op de waterleiding.

Een ander probleem dat ontstond tijdens de plaatsing van de woningen was dat de afdeling Bouw- en Woningtoezicht van de gemeente werkt met een vaste procedure waarbij na het afgeven van de bouwvergunning (onderdeel van de omgevingsvergunning) een doorrekening van de constructie wordt gemaakt. Hiervoor rekent men drie weken en pas na deze drie weken kan er daadwerkelijk worden gestart met de bouw van de woning. Dat is bij reguliere woningbouw geen probleem, maar bij industriële woningbouw wel. Sommige woningen worden in één dag geplaatst. De plaatsing van de eerste woningen van Qyuubs werd onder last van bouw- en woningtoezicht gestaakt omdat er onvoldoende tijd was in het proces om het bouwplan te beoordelen. Inmiddels is het proces zo ingericht dat voor of meteen na verlening van de omgevingsvergunning de constructie voldoende is getoetst.

Partnership aangaan met bouwende partijen

Terugkijkend vinden Woonbedrijf en de gemeente dat zij, omwille van de snelheid van het project, voor de eerste woningen een té traditionele aanbesteding hebben uitgevoerd. Woonbedrijf heeft zelf een programma van eisen opgesteld en dit 'in de markt gezet'. Dat zorgde ervoor dat de bouwpartijen erg gericht waren op het tijdig opleveren van de woningen conform specificaties en zich soms weinig flexibel hebben opgesteld om mee te denken binnen het organische en innovatieve ontwikkelproces van Buurtschap te Veld. Het was beter geweest om meer tijd te nemen en bouwpartijen te selecteren op basis van de bereidheid tot samenwerking.

Kortom

Heb vertrouwen en toon lef

Het allerbelangrijkste is dat de projectpartners met elkaar vertrouwen opbouwen vanuit de wil om samen iets moois met maatschappelijke meerwaarde te realiseren. Vervolgens is het belangrijk om lef te tonen. Durf stappen naar voren te zetten omdat je ervan uitgaat dat je er links- of rechtsom altijd samen een oplossing voor knelpunten zult vinden.

Werk met een stevig, aansprekend en uitnodigend integraal gebiedsconcept

Het is van groot belang om een heldere visie te ontwikkelen over het hele gebied en de manier waarop mensen hier met elkaar kunnen wonen. Die visie moet verbeeldingskracht hebben, niet alleen op hoe het eruit komt te zien, maar vooral ook op het sociale aspect van het samen wonen in een nieuw gebied.

Investeer in relaties met de belangrijkste partners in je project

Het is van groot belang om te investeren in de relaties met de belangrijkste partners die van belang zijn om het project succesvol uit te voeren. Uiteindelijk heb je op alle aspecten partijen nodig die het samen met elkaar willen doen, die willen helpen en bereid zijn over hun eigen schaduw heen te stappen. Dat kan alleen op basis van partnerschap en selectie daarop.

Snelheid is dé stok achter de deur

Hoewel snelheid soms wat in de weg kan zitten om alle onderdelen van de gebiedsontwikkeling tijdig gerealiseerd te krijgen, is het ook dé stok achter de deur om met elkaar verder te komen. Strakke deadlines dwingen verschillende partijen inhoudelijke keuzes te maken en niet steeds maar door te willen ontwerpen tot alles perfect is.

En de belangrijkste:

Communiceer, communiceer en communiceer

Een heldere visie en strakke deadlines helpen om vooruit te komen, maar alleen als je steeds met elkaar blijft communiceren, met elkaar in de projectgroep, maar vooral ook met de relevante buitenwereld, de nieuwe bewoners, omwonenden, interne en externe betrokken afdelingen en met bestuurders. Uitwisselen van visies, ideeën en zorgen, naar elkaar luisteren en ten slotte uitdragen van het grotere verhaal van Buurtschap te Veld.

Foto: Marie Louise Nijssing

Colofon:

We zijn de betrokken initiatiefnemers van de gemeente Eindhoven, Woonbedrijf, en industrieel bouwer Qyuubs erkentelijk voor hun tijd en moeite om hun ervaringen met RVO en het Expertteam Woningbouw te delen.

Geïnterviewden

- Stefanie Gijsbers-Van der Meijden, projectmanager van Buurtschap te Veld van de gemeente Eindhoven.
- Stefan Schuwer, gebiedsontwikkelaar namens woningcorporatie Woonbedrijf en 'thuis'.
- Chrisstan Craemers, technisch projectmanager/-coördinator van het project Buurtschap te Veld voor de gemeente Eindhoven, interim. (uitvoering samen met Sweco).
- Rik Bousema, planeconoom voor het project Buurtschap te Veld van de gemeente Eindhoven.
- Jeroen Veraa, seniorvastgoedontwikkelaar bij Woonbedrijf.
- Tom van Tuijn, stedenbouwkundige die het stedenbouwkundig ontwerp (in verschillende fases) heeft gemaakt voor Buurtschap te Veld. Nu nog betrokken als, onder andere, bewaker van het beeldkwaliteitsplan.
- Renske van den Brand, junior projectmanager bij de gemeente Eindhoven en verantwoordelijk voor het mobiliteitsconcept voor Buurtschap te Veld.
- Bardo Mutsaers, directeur van Qyuubs. Qyuubs is een modulaire woningbouwer die woningen op Buurtschap te Veld realiseert voor Woonbedrijf.
- Twan Ceelen, projectcoördinator voor de plaatsing van de woningen van Woonbedrijf en Thuis op Buurtschap te Veld.

<https://buurtschapteveld.nl>

Auteurs:

Birgitta Rottmann en Ronnie Takens (RVO)

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag

Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag

T +31 (0) 88 042 42 42

F +31 (0) 88 602 90 23

[Contact](#)

www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | februari 2023

Publicatienummer: RVO-041-2023/BR-DUZA

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.